

Smradu v okolici in hlevu se lahko

Gnojenje z živinskimi gnojili je nujno potrebno, a ob spoštovanju predpisov, kdaj in kako gnojiti, da se prepreči morebitno onesnaženje vode z nitrati. Čeprav pri tem opravilu brez smradu v okolici ne gre, pa ga je mogoče v določeni meri zmanjšati.

Zaradi varstva voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov je celotno območje Slovenije opredeljeno kot ranljivo območje, kar določa Uredba o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (Ur. l. RS 113/2009). Zato je za celotno Slovenijo določen maksimalni letni vnos dušika iz živinskih gnojil, ki ne sme presežati 170 kg N/ha kmetijskih zemljišč v uporabi, na ravni kmetijskega gospodarstva. Uredba tudi določa čas, ko je gnojenje z gnojevko in gnojnico na zemljiščih brez zelene odeje prepovedano – to je od 15. novembra do 15. februarja. Na zemljiščih z zeleno odejo pa je gnojenje z gnojevko in gnojnico prepovedano od 1. decembra do 15. januarja, vedno pa je prepovedano na tleh, ki so nasičena z vodo, prekrita s snežno odejo in na zamrznjenih tleh.

Na kmetijskih površinah ob vodotokih je pri gnojenju z organskimi gnojili treba upoštevati obvezen odmik, in sicer petmetrski odmik gnojenja pri vodotokih II. reda (pritoki Sore) in 15-metrski odmik gnojenja pri vodotokih I. reda (Sora). Nadzor nad izvajanjem uredbe izvajajo inšpektorji, pristojni za kmetijstvo, ki lahko ob ugotovljenih nepravilnostih pravne in fizične osebe oglobijo s 400 do 5000 evri.

Tako živinska kot mineralna gnojila je treba uporabljati gospodarno, torej v skladu s potrebami rastlin. Te se določijo na podlagi pričakovanih pridelkov, tipov tal, razmer v

tleh, podnebnih razmer, rabe zemljišč in drugih pridelovalnih razmer.

Tudi gnojiti je treba strokovno

Z gnojenjem vračamo zemlji le tisto, kar smo ji s pridelkom odvzeli. Dober gospodar na svojih zemljiščih skrbi za redno vzdrževanje in obdelovanje kmetijskih zemljišč, skrbi za vzdrževanje in izboljševanje rodovitnosti tal z ustreznim načinom rabe, upošteva strokovna priporočila o gnojenju z organskimi gnojili itn.

Za strokovno utemeljeno in gospodarno gnojenje sta osnovna pogoja poznavanje fizikalnih lastnosti določene površine in poznavanje kemičnih lastnosti zemlje, ki jih ugotovimo z analizo. Osnovna kemična analiza zemlje nam poda parametre o vsebnosti organske snovi v tleh, kislosti tal, pH, vsebnosti P2O5 in K2O. Specialna analiza za pridelovalce sadja in zelenjave pa nam poda tudi vrednosti mikroelementov v tleh. Na osnovi take analize v strokovni službi pripravimo gnojilni načrt, torej, kaj in koliko zemlji še manjka za zagotovitev osnovne založenosti. Pri tem upoštevamo najprej hranila iz živinskih gnojil, ki jih imajo kmetje doma, in izračunamo, kaj in koliko mineralnih gnojil bo še treba dokupiti za doseganje zelenega pridelka.

Vloga organskih gnojil v tleh je znana že več kot tisoč let. Pred leti so bila organska oziroma

Kaj so gnojila?

Gnojilo je katera koli snov, ki vsebuje dušikovo spojino/spojine in je namenjena spodbujanju rasti rastlin. Organska gnojila so živinska gnojila in druga gnojila organskega izvora, kot so komposti iz rastlinskih ostankov, blato čistilnih naprav, ostanki predelave bioplina, mulj, šota in druga gnojila v skladu s predpisom, ki ureja uporabo blata iz komunalnih čistilnih naprav v kmetijstvu, in predpisom, ki ureja obdelavo biološko razgradljivih odpadkov.

Živinska gnojila so hlevski gnoj, gnojevka in gnojnica. Hlevski gnoj so iztrebki domačih živali, kot sta blato in seč, pomešani s steljo. Gnojevka so iztrebki domačih živali, kot sta blato in seč, brez ali z manjšim dodatkom nastilja in z večjim ali manjšim dodatkom vode. Gnojnica je mešanica seča domačih živali z vodo in snovmi, ki nastajajo iz seča zaradi naravne presnove, ter odcednih voda iz gnojišč. Med živinska gnojila uvrščamo tudi kompostiran hlevski gnoj.

živinska gnojila že manj cenjena. Danes pa zaradi dragih mineralnih gnojil iz uvoza spet dobivajo vse večji pomen pri gospodarnem kmetovanju, kar je tudi prav.

Živinska gnojila so nepogrešljiv vir humusa v tleh, s katerim ohranjamo trajno rodovitnost. Z njimi oskrbujemo tla z rastlinskimi hranili, ki so večinoma vezana na organsko snov in počasi dostopna rastlinam. Primeren čas za gnojenje z organskimi gnojili je takrat, ko rastlina raste. To najlažje zasledujemo pri gnojenju travinja, pri gnojenju poljščin in vrtnin pa moramo živinska gnojila zadelati v zemljo že pred setvijo, jih torej dati na zalogo.

Prilavki

Prebivalci na podeželju se večkrat soočajo s problemom neprijetnega vonja, ki se pojavlja pri gnojenju kmetijskih površin z živinskimi gnojili, predvsem z gnojevko. Plini, ki se pri tem sproščajo, niso v tako velikih koncentracijah, da bi bili škodljivi za zdravje. So pa vseeno zelo neprijetni in moteči za bivalce v okolici večjih kmetijskih področij, saj je tam gnojenje z gnojevko praviloma po vsaki košnji. Prav tako je priporočljivo (to določajo tudi občinski odloki o cestah), da je treba po končanem gnojenju cesto očistiti, da zaradi navoženih zemlje in gnoja na cestišču ne bi bila zmanjšana prometna varnost.

Za zmanjševanje neprijetnega vonja poznamo na tržišču dva pripravka, ki ju uporabljamo za izboljšanje uporabnosti gnojevke in gnojila. Oba pripravka tudi dokazano zmanjšujeta sproščanje plinov pri aplikaciji gnojevke.

Plocherjev preparat za gnojevko in gnojnico spreminja zorenje obeh iz anaerobne (gnijoče) v aerobno (trohnečo) obliko. Zato se izboljša

izognemo

tudi klima v hlevu, zmanjšata se populaciji muh in patogenih organizmov, gnojevka postane bolj tekoča in homogena. Potreba po mešanju gnojevke se zmanjša, njena Ph-vrednost se zniža. Amoniak se veže v amonijev karbonat in v beljakovine mikroorganizmov. V hlevu se tako občutno izboljšajo mikroklimatske razmere, saj se sprošča manj amoniaka, žveplovodika in ostalih plinov neprijetnega vonja. Pri aplikaciji take gnojevke po zelenih rastlinah ne prihaja do ožigov. Hranila v gnojevki so močnejše vezana in se manj izpirajo v tla, kar zmanjša nevarnost za onesnaževanje voda. Taka aerobno preperela gnojevka pospešuje tvorbo humusa v tleh in izboljšuje rodovitnost tal. Vsi Plocherjevi preparati so dovoljeni tudi pri ekološkem kmetovanju.

Pripravek Glenor KR+Zn/Se krmimo živalim in jih s tem oskrbimo tudi s cinkom in selenom. Poleg zmanjšane smradi pri aplikaciji gnojevke se občutno izboljša klima v hlevu, gnojevka postane bolj tekoča in homogena. Taka gnojevka spodbuja rast korenin in ne povzroča ožigov, četudi ni razredčena z vodo. Rastline, gnojene s tako gnojevko, so tudi odpornejše na sušo. Amoniak se pri teh gnojevkah veže na minerale glin in površino alg. To se delno dogaja že v prebavnem traktu živali pa tudi med skladiščenjem. Pri uporabi take gnojevke se sprošča občutno manj neprijetnega vonja. Ugotovili so tudi, da lahko živinorejske kmetije z uporabo Glenor KR+Se/Zn in obtežbo živali vsaj 1,8 GVŽ/ha pridelujejo krmo za živino brez dodatnega gnojenja z mineralnimi gnojili. Pripravek Glenor KR+Zn/Se se lahko uporablja tudi v ekološkem kmetovanju.

Germana Pivk,
Kmetijsko gozdarski zavod Kranj

Gradbeni in azbestno-cementni odpadki

Nič več v Todraž

Občina Gorenja vas - Poljane skladno z Uredbo o ravnanju s komunalnimi odpadki ne sme več prevzemati gradbenih odpadkov in odpadnih azbestno-cementnih izdelkov (salonitna kritina, cevi ipd.), ker ti odpadki ne spadajo med komunalne odpadke. Kristina Knific z občine nam je pojasnila, da zato ni več mogoče oddajati teh odpadkov v zbirnem centru Todraž.

Gradbene odpadke lahko oddate pristojnemu zbiralcu teh odpadkov. To je npr. Gramoznica Bistrica, in sicer po predhodnem dogovoru z upravljavcem gramoznice, ki je dosegljiv na telefonski številki 041-731-030.

Nekaj časa bo še možna oddaja na deponijo nevarnih odpadkov Draga, kjer se je prav tako treba prej dogovoriti, in sicer lahko to storite preko telefonske številke 04/513-15-25.

Odpadne azbestno-cementne izdelke (salonitna kritina, cevi ipd.) je mogoče oddati na deponijo nevarnih odpadkov Ostri vrh pri Logatcu, in sicer po predhodnem dogovoru z upravljavcem. Pokličite telefonsko številko 01/750-81-14 ali 041/716-619.

Stroške prevoza in odlaganja morate plačati sami. Za dodatne informacije lahko pokličete Kristino Knific na številko 04/518-31-22.

P. N.

Ohranjanje kulturne dediščine

Kako oživiti Rupnikovo linijo?

Kako privabiti obiskovalce, da si ogledajo obrambno linijo, ki sicer ni nikoli služila svojemu namenu, a s svojo velikostjo zbuja občudovanje? To je bilo vodilo študentske arhitekturne delavnice, ki je prinesla več zanimivih rešitev.

Študenti ljubljanske Fakultete za arhitekturo pod vodstvom svojih mentorjev pogosto sodelujejo z Občino Gorenja vas - Poljane pri pripravi različnih arhitekturnih rešitev. Tako je nastala tudi delavnica Podzemni objekti Rupnikove linije, na kateri je sodelovalo 15 študentov višjih letnikov pod mentorstvom Igorja Seljaka in Aleksandra Ostana. Spomladi začeta delavnica je dala veliko zanimivih in ambicioznih idej, ki so jih septembra predstavili na Občini. Kot je povedala Marjeta Šifrar, višja svetovalka za področje turizma in razvojnih projektov, bodo ideje podrobneje preučili in izvedljivejše mogoče kdaj tudi uresničili.

Tako se jim zdi zelo primerna ureditev

sprejemnice, pisarne, sanitarij in predstavitvenega prostora, v katerem bi obiskovalcem prikazovali, kako so gradili bunkerje, kakšno orodje so uporabljali ... To je za zdaj le ideja, saj finančnih sredstev za njeno uresničitev nimajo. Laže izvedljiva se Šifrarjevi zdi ideja študentov, da bi površinske bunkerje, ki so raztreseni po Žirovskem vrhu, umetniki v okviru kakšnega dogodka za kratek čas »oblekli« in tako popestrili njihovo zunanost.

Konec meseca očiščevalna akcija

Da bo ogled Rupnikove linije za obiskovalce še bolj dostopen, so pred meseci uredili vhod v utrbo Goli vrh. Odkopali so prvotni vhod in

ga uredili, saj je bilo pred tem možno v utrbo vstopiti le skozi strešno lino. Otvoritev vhoda, ki je sofinanciran s sredstvi Evropske unije – evropskega sklada za regionalni razvoj ter Službe Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo, bo novembra v okviru praznovanja občinskega praznika. Pred tem dogodkom pa bo očiščevalna akcija, na katero so vabljeni tako društva kot posamezniki.

V rovih je zaradi nenadnega prenehanja gradnje Rupnikove linije ostalo precej orodja, predmetov in materiala. Zato so si sredi oktobra Rupnikovo linijo ogledali tudi predstavniki Gorenjskega muzeja. Preučili bodo, kako najprimerneje shraniti in zaščititi najdene predmete, orodja in material, da bi jih v čim večji meri ohranili in lahko dali na ogled obiskovalcem.

Tina Dolenc